

STORIONI FESTIVAL 2021

PROGRAMMA

Zondag 30 mei 2021

Kasteel Heeze, 16 uur

Kasteelconcert

Presentatie: Beitske de Jong

Franz Schubert 1797-1828

Duo voor viool en piano in A opus posth. 162, D574 (1817)

Allegro moderato

Scherzo. Presto

Andantino

Allegro vivace

→ Wouter Vossen - viool | Nikola Meeuwssen - piano

Johannes Brahms 1833 - 1897

Trio voor klarinet, cello & piano in a opus 114 (1890)

Allegro

Adagio

Andantino grazioso

Vivace

→ Julien Hervé - klarinet | Marc Vossen - cello | Bart van de Roer - piano

Kom maar een tijdje bij ons wonen, we hebben nog wel een kamertje voor je; we praten er even over met mijn moeder en zuster, en dan regelen we het. Zo iets moet de dichter-bohemien Franz von Schober op een dag in de zomer van 1816 tegen zijn vriend **Franz Schubert** hebben gezegd. Een vrij en onafhankelijk leven moest hij gaan leiden. Dus: het ouderlijk huis uit, zoek je eigen plek in ons Wenen. En ook: laat dat ellendige baantje als schoolmeester nu maar voor wat het is. Je vader vindt misschien dat je dat doen moet, dat je geregelde inkomsten moet hebben maar man, met jouw talent... je verdoet je tijd met die klierende scholierij. Kom bij ons. En schrijf, schrijf, schrijf.

Zo werd 1816 het jaar waarin de bijna 20-jarige Schubert op eigen benen kwam te staan. Hij liet ook maar meteen zijn compositielessen bij de strenge Antonio Salieri voor wat ze waren. Maar vreemd is dat: wanneer ze de vrijheid krijgen, leggen sommige mensen zich ineens zélf allerlei verplichtingen op. Schubert stelde zich als eerste doel grote sonates te schrijven; liederen stroomden moeiteloos uit zijn pen maar met de grootschalige sonatevorm had hij wat meer moeite. Dus moest hij oefenen, veel oefenen. In de zomer van 1817 schreef hij maar direct zeven sonates, waaronder vier voor piano en viool. Dat wil zeggen, zelf noemde hij ze sonate maar zijn uitgever Diabelli vond dat het er eigenlijk geen waren. Drie ervan

noemde hij 'sonatines', kleine sonates, voor echte sonates te kort. Deze gaf hij in één band uit. De vierde, in A grote terts, voltooid in de maand augustus, mocht ook al niet als sonate ter wereld komen en werd domweg gepubliceerd als 'Duo'. Schubert was toen, in 1851, al geruime tijd dood en kon geen bezwaren meer opperen. Gelukkig veranderde Diabelli aan de muziek zelf niets.

Verliefdheid is iets geestelijks. Je kunt er ietwat giechelend misschien wat anders van denken maar vergeet het geestelijke aspect vooral niet. Iemand als de filosoof Rudolf Steiner bracht dat aldus onder woorden: 'Men zegt wel dat de liefde blind maakt voor de tekortkomingen van het geliefde wezen. Men kan de zaak ook omkeren en dan zeggen: de liefde opent juist de ogen voor haar voortreffelijkheden. Velen gaan nietsvermoedend aan deze voortreffelijkheden voorbij (...). Die éne ziet ze en juist daarom ontwaakt de liefde in zijn ziel. Wat heeft de persoon anders gedaan dan zich een voorstelling te maken van datgene, waarvan honderd anderen geen voorstelling hebben? Zij hebben de liefde niet, omdat hun de voorstelling ontbreekt.' Kortom: de verliefde is een ziener, een visionair. Hij ziet wat anderen niet zien.

Komen we tot de heer **Brahms**, van wie het *Klarinettrio* op het programma staat. Brahms was lange jaren blind. Dat wil zeggen: hij moest 58 jaar worden om erachter te komen dat hij de klarinet over het hoofd had gezien. Natuurlijk, toen hij zijn symfonieën en soloconcerten schreef, zaten daar ook klarinetpartijen in; componeerde je in de 19^e eeuw voor orkest, dan kwam je de klarinet onherroepelijk tegen. Maar als los individu had hij haar in zijn muziek nog niet behandeld. Tot 1891. Als om iets goed te maken werd hij meteen smoorverliefd. 'Fraülein Klarinette' noemde hij haar, heel teder en tegelijkertijd respectvol (let vooral ook op dat 'Fraülein', 'juffrouw': Brahms stelde zich haar perspectiefrijk voor als ongehuwd). Verliefd par excellence was Brahms, want zo'n liefde voor een instrument: dat kun je behoorlijk geestelijk noemen.

Hij zag in haar wat niemand nog eerder had gezien; hij hoorde in haar wat nog geen andere componist had gehoord want de vier werken voor klarinet die hij na de kennismaking schreef, behoren tot het mooiste ooit voor het instrument gecomponeerd. Brahms leerde de klarinet kennen via een zekere Richard Mühlfeld. Deze speelde in het beroemde orkest van Meiningen. Een klarinettist als geen ander, men noemde zijn schitterende toon 'gepolijst', 'aristocratisch', 'vrouwelijk'. Avond aan avond bracht Brahms met Mühlfeld door om zich in het instrument te verdiepen. De eerste vruchten waren het *Klarinettrio opus 114* en het *Klarinetkwintet opus 115*, geschreven in de zomer van 1891 in Ischl in Salzkammergut, Oostenrijk. Opmerkelijke vruchten alleen al, omdat ze ontstonden één jaar nadat de wat levensvermoeide Brahms, in de veronderstelling dat hij het laatste wel had gezegd, had besloten nooit meer te componeren. Wat de liefde al niet vermag... Een fijngevoelige luisteraar zei overigens naar aanleiding van enkele passages in het eerste deel van het klarinettrio: 'Zeg, zijn die klarinet en die cello soms verliefd op elkaar?' Heel goed opgemerkt door de man, zeker, maar of zijn observatie nou tot in detail met Brahms' intenties strookte...

(Stephen Westra)

Biografieën van de musici zijn [hier](#) te vinden.